

دور الآباء في بناء الأسرة

Al Khutbah 40

So Bandingan Ko Kabnar ago Atastanggongan
o Ama sii ko Pamiliya

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَسَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا
مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى
مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهِدْيِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ...
وَبَعْدُ:

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ
(النِّسَاءُ ٣٤)

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastaīnuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa salallama wa alā ālihi wa sahabihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Arrijālu qawwāmūna alan nisāi bimā faddhalallāhu ba'dhanhum alā ba'dhin wa bimā anfaqu min amwālihim. (An Nisa 34)

Manga oripn o Allāh, bantogn tano so Allāh [s.w.t] ago phodipodin tano a skaniyan bo i patot a bantogn ago podin ka rk iyan so kiapangadn ago so kapangalimo, ipamangni tano sa kapakaslang so Nabi tano a Mohammad [s.a.w] a inikarasay niyan so kianggonanaowa niyan ko manosiya sa kakdga niyan ko lalan o Allāh [s.w.t] a mathito, go ipamangni tano so manga tonganay niyan ago so manga sahabah niyan ago so langowan a Muslim a tomiaros ko panolon iyan.

Giankai a bandingan tano imanto na manonompang ko kaphagosaya ko kabnar ago so atastanggongan o ama ko pamiliya, a pd dnai ko manga bandingan a di mipndaraynon sabap sa ron mapapadalm so kapiya o kisosorong o pamiliya amay ka masowa so ki okitn on.

So Islam na inator iyan so langowan taman ago piakapaniasal iyan so manga btad ko pakaasal iyan a waraan, sa langowan a katitimo na paliogat a adn a tomanor iyan a aya on makasisiap, na so pamiliya na skaniyan i paganay a tmbad a ron phakapoon so kaphagingd a matitimo a manga pagtaw odi na pithikaloksan.

So kapakatindg o pamilya na aya dn a tindo o Islam a khabaloy ron a olowan na so Ama sa skaniyan i pnggiragiray ko btad o pamilya, sa inikokom anan o Allāh [s.w.t] sa piakaayon iyan ko waraan gowani a tharoon iyan a:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

(النِّسَاءِ ٣٤)

So manga mama na siran i mamamayandg ko manga babay, sabap ko nganin a inipakalbi o Allah ko sabaad kiran ko sabagi, ago sabap ko mianggasto iran a pd ko manga tamok iran. (An Nisa' 34)

Gianan i pasodan a ron makatitindg so kabnar o Ama sa skaniyan i mabaloy a olowan ko pamilya niyan, sii ko waraan na skaniyan na mabagr a domadait ko kiataragombalay o lawas iyan so kathanggonga ko manga romasay o pamilya, ago so kiaadna on na miaona a di so kiaadna ko babay ago skaniyan a babay na ron sipik, sabap roo na skaniyan i onayan, na so babay na skaniyan na sapak, na aya kaontol na so onayan na aya makapagolowan ko sapak, sa di khapakay so kapatato on ka sopak ko waraan a ron pianagombalay o Allāh [s.w.t] so Islam.

Inaloy pn o ayat a aya kiabaloy niyan a mama a aya mamamayandg ko btad o pamilya na kagia miakanggasto ko pd ko tamok iyan ko kiatharagombalaya ko walay o pamilya, na aya kaontol na kabgan oto sa arga, sabap sa opama ka ilaya na so kazawiti ko kamis o kapphagintaw o kharomai na palaya on pphakasawit so mama ago so babay, odi na lawan sa kala so kapiya a kapzawit sii ko kasaromag iyan ko babay, na sii ko kapkharomai na aya piatorayan ko gasto na so mama, na odi oto kabgi sa arga na adn a kalalalim o mama a mlagid siran ago so babay ko giikanggonai ko kapiya o kambangon sa walay, sabap roo na siniyap o Allāh [s.w.t] ago inarga iyan so katampar o mama ka an maadn so kaotol ko pagltan iran a dowa kataw.

Manga oripn o Allāh, so atastanggongan o mama ko pamilya niyan na tanto a mala ago ipagiza on Allāh [s.w.t] o miatonay niyan? na oda niyan masiyap na khasogat skaniyan a siksa. Pitharo o Rasūlullāh [s.a.w] a:

Langon kano dn pphagipat na go langon kano dn pagizaan ko pphagipatn iyo, so dato na ipagiza on so ndatoan iyan, so mama na ipagiza on so pamilya niyan, so karoma a babay na ipagiza on so walay o karoma iyan, so oripn na ipagiza on so tamok o dato iyan.

Giankanan a kabnar ko kipamayandgn ko manga babay na patot a kasabotan sa mapiya sabap sa madakl ko manga mama a di ran anan kasasabotan, na misabap roo na pphangarasian iran so manga babay sa ingaran a kapakallbi ago kapaar, ago miabaloy anan a ipphamaganta o manga sarawang a taw ko Islam, sa kiabgi niyan ko mama sa mala a kabnar a di niyan pakatitinkiin so manga babay, sa gianan na ribat a tindg ago soob ko Islam, ka so inibgay niyan a kapaar ko mama na skaniyan so kabnar a siap ago linding ko siran oto a manga babay, kna o ba kabnar sa ba siran phakadapanasa o manga mama odi na ba iran phangondatoi sa tgl kiran a manga babay.

Aya kamataani san na so pamilya a kambabalaan o mama ago so babay na aya kaphakatindg iyan na pnggolalan sa kapagodasa o dowa kataw, sa sii ko kalalayaman a btad, amay pman ka maoma sa so btad na malting a di khagaga o dowa kataw so kapagodasai ron ka margn a mbtadan sa pamikiran na aya khakowa na so pamikiran o mama ka miaoma so kapagosara niyan ko pandapat iyan a mabagr sabap ko kamamamai ron, a adn a ibbgay ron o Allāh [s.w.t] a bagr a kapasang ko datar oto a btad. Sii pman ko kalilid a maoolawla a da a margn on a phamikirn na aya bitikan o Islam na so giikapagodasa o dowa kataw sa mapiya.

Sa so darodopa a babay na skaniyan i komikibir ko btad o walay niyan ago so manga ikaritan iyan, sa so lalag iyan san na manardas, na so mama na sii mabagr so kapaar iyan ko lio o walay ran

sa gii niyan kazokat sa manga pagpr a khitabang iyan sankoto a pamilya niyan, sa gii niyan siran nggosodan sa manga kamapiyaan a phoon sa liyo, na si babay kasan na iipirn iyan ago sisiapn iyan so sokatan i karoma niyan sa di monot sa gapas i bagiawan a tig o manga loks, sa somayan skaniyan sa babay a marapatik a masisiap iyan so darpa iyan sa sakodo ko karoma niyan, sa di somayan sa babay a baos, a mapasang i kalolok na anday kaosog iyan na ikopay a bokl na so mambi so toratod na pangnpan a torog sa gagawii dawndaw.

Pd sa atastanggongan o mama na so kabastantiya niyan ko pagpr o pamilya sa skaniyan i papatorayan roo, sa di niyan dn mipndiridiri ago di niyan khatalikhodan, ka roo mapapadati so kabnar iyan sa kaphawaga on a ama o pamilya a khagaga niyan so kaoyaga niyan ko pamilya niyan sa mapiya a kapagintaw.

Giankanan a pagpr na rankom iyan so pangn'ngkn ago so paginginomn ago so nditam o karoma a babay ago so manga wata iyan, so babalingan iran a walay ago so manga pd a igagama iyan a di mipndaraynon o pamilya.

Atastanggongan o ama so kasinanada niyan ko manga wata iyan sa makapaganad siran ko paganadan ko Islam sa mabaloy so manga wata iyan a manga salih a manga pipiya i galbk ago parangay ko kaphagingd na aya samporna iyan na mababaloy siran a sondaro o Islam a pphagipat ko ingd iyan sa gagawii dawndaw.

Atastaggongan iyan so kambthowi niyan sa mapia a ngaran ko manga wata iyan, ka an siran mabaloy a manga moriataw a sasarigan iran a ginawa iran a kna o ba siran ssnong a manga bgok ago manga talaw a daa kaprs iran ko kapropaki ko margn a btad.

Manga Orip o Allāh, mataan a so sangan o ama ko pamilya na tanto a mala, sa datar oto a tanto mambo a mala so kabnar iyan kiran, so sii ron ko kapakaphapantag iran ago so karoma niyan a babay, na skaniyan i dato iyan ago phagonotan iyan. Pitharo o Rasūlullāh [s.a.w] a:

Opama o adn a siogo a taw sa kasojud iyan ko datar iyan a kaadn na isogo ko babay a sojud ko karoma niyan.

Sii sankanan a pangkatan iran na tiapalan mambo o Islam sa so babay a maonotn ki karoma niyan a bilangataw ron, na o matay a masosoat on si karoma niyan na tankd a miakasorga skaniyan a babay, ogaid na o aya matay so mama a masosoat on si karoma niyan na di niyan oto khisorga sa ba datar o babay.

Gianan i kaontol o Islam a di niyan pakaphlalapisaan so manga oripn iyan, ogaid na waraan o manga bai a apiya i kaphiapiyai ron o karoma niyan na malbod iyan kalipatan so kapia o karoma igira adn a kabaya iyan a da niyan maparoli, misabap roo na pitharo o Rasūlullāh [s.a.w] sii kiran, so kapakadakla ko kazasadka iran sa manga tamok a mirnding iran sankoto a waraan iran a kapzankaa iran ko kapiaan o karoma, go pianothol o Rasūlullāh [s.a.w] a so kiailaya niyan ko naraka na miatoon iyan a madakl so bilangan on o manga babay a di so manga mama, sa sabap roo dn.

Inaloy pn o Rasūlullāh [s.a.w] a so babay a makatorog a pkhararangitan skaniyan o karoma niyan na di phamanik sa langit so simba niyan ko Allāh [s.w.t].

Sii ko kala o atastanggongan o mama ko pamilya na inikokom o Islam a so moriataw a phakambowat ko dmpas o kiakharomai na sii khibangnsa ko ama kna o ba sii ko ina, sa so manga moriataw iran na aya maphagapilido iran na so ngaran o ama iran ka gioto i kaontol a ron siran phakabangnsa. Pitharo o Allāh [s.w.t] a:

لَا تُضَارُّ وَالِدَةَ بَوْلِدِهَا , وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بَوْلِدِهِ (البقرة ٢٣٣)

Di khabiasaan so mimbawata (so ina) sabap ko wata iyan, go di pn so pimbawataan (so ama) sabap ko wata iyan. (Al Baqarah 233)

So ama sankoto a ayat na aya kiniokitn on o Qur'an na "Malūdun lahu" aya maana o oto na so pimbawataan maana a rk iyan so inimbawata o karoma niyan a babay, sabap roo na sianday ron o Qur'an sa datar o ba niyan rk so wata iyan, na gioto i kiapakambowat o kokoman o manga Imam sa so wata na sii khibangnsa ko ama sa maphagapilido niyan so ngaran iyan, sa da niyan sandaya ko ina, aya bo a inaloy niyan na so kinimbawataan iyan on.

Go miakambowat san a sabot a so wata a da on mbawataan o karoma niyan ko dmpas o kakharomai ran, na di niyan wata a mama, sabap roo na hiaram so kambabawata sa wata a isa a taw (adoption) ka daa kimamaniya iyan sankoto a pamilya ago kna o ba onga o kiakharomai ka mananangga skaniyan ko pamilya.

Pd ko morka angkai a masa a kialangkap o jahiliyyah a so manga babay na pizasakoyaan iran a kipapaarn iran ko manga karoma iran ka aya katao iran on na gioto i kapiya o kaphamilya, a amay ka ilayin na gianan na gasta ankai a btad a kamamasaan ago onga o di kasasabota ko Islam, ka anda dn i kabaloy o manga mama a mbistida siran ka balowin siran o manga karoma iran a datar siran o manga babay na kamorkaan ankanan a pamilya sa matago dn sa awlan ago kasansara sabap sa miaklid so waraan ka so olowan na aya piagolowanan, na pd anan ko manga btad a inizinta o Rasūlullāh [s.a.w].

Manga oripn o Allāh, pd ko toos ko bankit a inaloy o Rasūlullāh [s.a.w]. so kaonoti o mama ko karoma niyan a babay sa skaniyan i mabaloy a dato iyan a moway mnda ko btad iyan, ago so pamilya niyan, sa giankai a btad na kiasaksian dn sankai a masa a kapapantagan, a da dn a moat o kadaklan ko manga mama ka aya dn a miphaapaar na so manga bai, sa odi anan maimpit sa makandod ko pakaasal iyan, na di dn makowa so kasosoat o Allāh [s.w.t].

Pd a manga sabap ankaya a giikapangalandada o manga bai sa pphgsn iran so manga mama na sabap ko giikapangarap o mama sa bangnsa ago tamok antaa ka kadato, na pmbalowin oto o babay a pangnsay niyan ko mama sa gii niyan thaoripnn ka kagia maggdam iyan a mapiya niyan pakakalota sa liyo so mama na di niyan dn zankaan ka kagia aarapn iyan, pd pn a sabap na igira so mama na piangaroma niyan so babay a di niyan pkhababayaan skaniyan a mama na go miatgl na aya mambo a ipzaop on o babay na gii niyan zambarilon so mama sa isasara iyan sa mayaw matnggaw.

Doandoan iyan so mama a somiondong ko babay ka di iyan dn matoon so kamapiyaan iyan ko doniya, sa datar skaniyan o oripn a di niyan khiporo a sowara niyan ko karoma niyan, na khada so mnang iyan ago khadaan non sa adat so manga mama a makasisima ko btad iyan ago di ran zarigan sa manga ppnd a galbk sabap sa katawan iran a daa moat iyan ka datar bo o oripn a daa kapaar iyan.

Aya patot ko mama na skaniyan i maarap o babay, ago aya pangaromaa niyan na so babay a zlaan iyan ago ndatoon iyan, ka an iyan mikholangan so kapaar iyan ago matonay niyan so sangan iyan ko kaphagingd.

Imanto a masa na apia so katao a miasokat o manga bai na bialoy ran a gomaan ko manga mama sa kagiya mala i grado adi si karoma niyan na skaniyan dn i miangolin ko awang o pamilya niyan sa di niyan dn pakamamamaan si karoma niyan na sabap mambo sa si karoma niyan na mababa i sowa a di skaniyan na romiondan on sa romioran on sa pora na mimbaloy a konkoya a daa moat iyan, na gianan na piligro a btad sankai a masa, ka kagia so babay na waraan iyan so kipkhokomn iyan ko ranon iyan sa sobra ko akal iyan, na so kiabaloy niyan a aya olowan o pamilya na phamangonotan iyan dn i sarog a lanka iyan, na khatago sa piligro so pamilya niyan.

Aya kakhatarotop o kapipia ginawa o manosiya na ibgay niyan ko agama so okit a kaphagintaw niyan na pangongonotan on sa tarotop ka an iyan makowa so kapakaapas sankai a doniya ago sii ko alongan a maori.

Manga oripn o Allāh, so kaphamilya a mapia na skaniyan i towanga a aya pkhaponan o manga moriataw a manga pipia a khapakay a siran i khapoonan o kazalimbtad ko kaphagingd amay

ka masinanad siran sa mapiya, sa giankai a pamilya a mapiya na aya tomanor iyan na so ina a mapiya igira siabot iyan so sangan iyan ago tionay niyan sa onot ago paratiaya niyan ko Allāh [s.w.t].

Giankai a kapphagintaw o manga Muslim sa masa ini na aya rantapan on o manga Ulama a manga mamponay sa katao na paliogat dn a makabagr so sinanad o manga ina ago so manga ama sa kabagowan so sabot iran ko kaphamilya a Islam, ka sabap sa giankaya a btad a kapapantagan na aya kalilid na so kiathagaas o poso' o manga taw mama babay, sa di ran pagrawn so atastanggongan a mapnd ko kapzalimbtad, sa rarad dn o kinibolog ko manga sowa ago manga dadabiatan a Sdpan a manananga ko Islam, sa aya piakalklk na oba saya nggolalan so datar o minggolalan ko Banu Israel, a gowani a makaliyo siran sa Misir, sa babantakn iran a lopa a Canaan, ka ron siran phagingnd a andang a gaganatan iran, na sabap ko adn a manga taw ron a manga wawaraw na inikalk iran o ba iran gobata, sa da iran onoti so kapagoolowan o Mūsā, na aya inikokom kiran o Allāh [s.w.t] na haram kiran ankoto a ingd o ba siran on sold sa makapat polo ragon, sa gii siran thaataap ko kalopaan a Sina'.

Isa a hikmah roo na kagia giankoto a pamilya iran na pamilya a manga talaw a mialayam sa rompi o pagtaw o Fir'aun sa Misir, sa korang kiran so maratabat ago so paninindg sa ginawa, na di siran khapakayan a tharagombalay sa kaphagingnd a bago a mapiya, sa sii ko oriyen o patpolo ragon na miamatay dn ankoto a manga taw, na so sarapiyag a manga moriataw na siran i madait a makatharagombalay ko kaphagingnd a bago a mapakaliyo iran sa Palestine so manga taw ron a mangarasi, sa gioto i mianggolawla, a apia so Mūsā ago so Hārūn, na roo siran dn minikayokot sa lopa a pangayawan sa Sina.

Manga oripn o Allāh, giankai a gii tano kandirogoda sankai a manga bandingan na pd dn sa antap tano so kaphagoyaga tano ko kaphamilya sa makatogalin ko lbi a mapiya amay ka mataan a bnar a pangindaw tano so kazalimbtad ago so kapakamaradika o manga ingd tano sa Mindanao.

Tanto dn a madakl so kaphagaloya tano ron a so kazalimbatad na margn a galbk, sii ko oman i isa ago sii ko oman i pamilya, ka kagiya phkaalin iyan so adat a kialayaman o taw, na pd dn sa mapitl a btad so kasapari ko ginawa ko andang a kialayaman iyan a dadabiatan iyan.

Manga oripn o Allāh, pangnin tano ko Allāh [s.w.t] a balowin tano niyan a pd ko manga taw a pphamakin'gn iran so katharo na phagonotan iran so lbi ron a mapiya.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kulli dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.

DOWAA KO IKA DOWAA A KHUTBAH

Manga oripn o Allāh, mangndod tano ko **Allāh** ago magapas tano ron sa mamangni tano ron sa rila.

Ya **Allāh**, mapapadalm kami imanto sa ngkai a walay ngka sa pantag sa giiami rka kazoasoata na rilai kami ngka ago rila ingka so manga loks ami ago rila ingka so kadandan o manga muslim so miyamatay kiran ago so oyagoyag kiran,

Ya **Allāh**, pakabagr angka so paratiyaya mi rka ago ompiya ngka so btad ami sa baloy angka so imanto ami a mapiya a di so kagai ami, na so mapita ami na mapiya a di so imanto ami,

Ya **Allāh**, kalimoon ka mingka ago lindinga kami ngka sa awata kamingka ko manga sakit ago piya angka so pphangasakit rkami, ago pakabayad angka so makambabayadan rkami, na pakakhawasa angka so manga mrmr rkami, na pakandiyakat angka so manga kawasa rkami, na timo angka so kasasagomparak ami, na bagr angka so malobay rkami, na ayon ingka so manga dato ami sa aya manggalbk iran na so kamapiyaan ami ago so Islam,

Ya **Allāh**, pakadaag angka so ronda o **Islam** sa madaag ami so manga ridoay o agama ngka sa tatap angka so manga palo ami sa maydan ago bgan ka rkami a limo a makapagintaw kami ko agama ngka ago mapakatindg ami so parinta Islamiyyah ko manga poso ami a go sii ko manga ingd ami.

Ya **Allāh**, tabangi kami ngka ko kaptadmi ami rka ago so kapiya o kapzimbaami rka, Ya Allah, pakiilayin ka rkami so bnar na dograan ka rkami so kaonoti ami ron, na pakikilalan ka rkami so batal, na dograan ka rkami so kapanangilai ami ron.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Ya **Allāh**, bgi kami ngka ko doniya sa mapiya ago sii ko akhirat sa mapiya ago lindinga kami ngka ko siksa ko naraka.

Ya **Allāh**, kalimoon ka so Nabi ami a Muhammad ago so manga pamiliya niyan ago so manga sahabah niyan sa kalangolongan iran, wal hamdulillahi rabbil alamin.

Aqimus salah.....